

Barbara Jelonek

(Uniwersytet Wrocławski)

*Stalking w Japonii – problematyka prawna ustawy Sutōkā Kisei Hō z
2000 roku*

ABSTRACT

Stalking in Japan - legal issues of the Sutōkā Kisei Hō Act of 2000

Stalking in Japan is now well common phenomenon. In 2000 was introduced in Japan first legal regulation against stalking (jap. *Sutōkā Kōi Nado no Kisei Nado ni Kansuru Hōritsu*). In this article author would like to present the causes and the legislation proces of nascency this legal act, the main legal examples of stalking cases (case study e.g. Shiori Ino, Gota Tsutsui, Mayu Tomita, Saaya Suzuki, Ikumi Yoshimatsu), and discuss about actual law regulations and latest revision of these provisions from 2013 and 2017.

Key words: stalking, Japan, law, *tsukimatou*, Sutōkā Kisei Hō, Shiori Ino, Mayu Tomita, Gota Tsutsui, Saaya Suzuki, Ikumi Yoshimatsu

Słowa kluczowe: stalking, Japonia, prawo, *tsukimatou*, Sutōkā Kisei Hō, Shiori Ino, Mayu Tomita, Gota Tsutsui, Saaya Suzuki, Ikumi Yoshimatsu, uprzywilejowanie

Zakres problemu

Wysoka skala problemu stalkingu w Japonii doprowadziła do wprowadzenia w listopadzie 2000 r. przepisów prawnych sankcjonujących działania polegające na uporczywym nękanii¹. W 2000 r. zgłoszono 2 280 zawiadomień o popełnieniu przestępstwa stalkingu japońskiej policji. W 2004 13 000², w 2006 12 501³, w 2011 takich zgłoszeń było już 14 618, rok

¹ K. Banasik, Stalking w austriackim prawie karnym, *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, nr 1(10): 99–127 (2012), s. 100.; Ustawa Sutōkā Kisei Hō (ustawa nr 102 z 2006 r.) <http://elaws.e-gov.go.jp>, dostęp: 30.06.2018 r.

² T. Ota, A new horizon of vicim support in Japan, s. 250 i n. [w:] *Support for Victims of Crime in Asia*, (red. Wing-Cheong Chan), Routledge NY 2008.

później 19 920⁴, a w roku 2013 już ponad 21 000 - w Japonii o skali zjawiska mówi się jak o cichej epidemii, która może zabić⁵. Kobiety stanowią 90.4% przypadków ofiar stalkingu w Japonii, zaś mężczyźni stanowią 89.7% grupę sprawców⁶. Nagłośniona medialnie sprawa morderstwa 21-letniej studentki Shiori Ino z 1999 r. była asumptem do podjęcia skuteczniejszych kroków prawnych w celu wdrożenia w życie wspomnianego wcześniej aktu prawnego⁷. Ustawa *Sutōkā Kisei Hō*, której pełna japońska nazwa brzmi następująco *Sutōkā Kōi Nado no Kisei Nado ni Kansuru Hōritsu*, została ogłoszona 24 maja 2000 r., zaś weszła w życie 24 listopada tego samego roku⁸. Ostatnia nowelizacja ustawy pochodzi z 2006 r. (Ustawa nr 102 z 2006 r.)⁹.

Na dwóch wykresach poniżej przedstawiono szacunkowe liczby ofiar stalkingu na podstawie oficjalnych danych japońskiej policji w latach 2006-2015. Zgodnie z danymi zawartymi na pierwszym wykresie zauważyć można znaczący wzrost spraw dot. uporczywego nękania zgłaszanych policji przez ofiary. Odnotować można również, że ofiary te w większości przypadków mają od 20 do 29 lat, a drugą największą grupą dotkniętą tym zjawiskiem jest grupa wiekowa od 30 do 39 lat. W grupie wiekowej 20-29 lat zanotowano w 2014 r. około 900 zawiadomień o popełnieniu przestępstwa, zaś w grupie wiekowej 30-39 lat około 650 zawiadomień. Zgodnie z danymi przedstawionymi na drugim wykresie możemy zauważyć, że w 2006 r. tych zawiadomień było prawie dwukrotnie mniej (12 501) niż roku

³ *White Paper on Gender Equality 2007 "FY2006 Annual Report on the State of Formation of a Gender-Equal Society" and "Policies to be Implemented in FY 2007 to Promote the Formation of a Gender-Equal Society" Outline*, Japanese Cabinet Office, czerwiec 2007, www.gender.go.jp, s. 35, dostęp: 30.06.2018 r.

⁴ Stalking cases soar, 25.06.2013, <https://japantoday.com/category/features/kuchikomi/stalking-cases-soar>, dostęp: 12.06.2017 r.

⁵ Japan's stalking crisis, 12.12.2014, <http://www.aljazeera.com/programmes/101east/2014/12/japan-stalking-crisis-2014128103943425348.html>, dostęp: 12.06.2017 r.

⁶ Stalking cases soar, 25.06.2013, <https://japantoday.com/category/features/kuchikomi/stalking-cases-soar>, dostęp: 12.06.2017 r.; *White Paper on Gender Equality 2007 "FY2006 Annual Report on the State of Formation of a Gender-Equal Society" and "Policies to be Implemented in FY 2007 to Promote the Formation of a Gender-Equal Society" Outline*, Japanese Cabinet Office, czerwiec 2007, www.gender.go.jp, s.35.

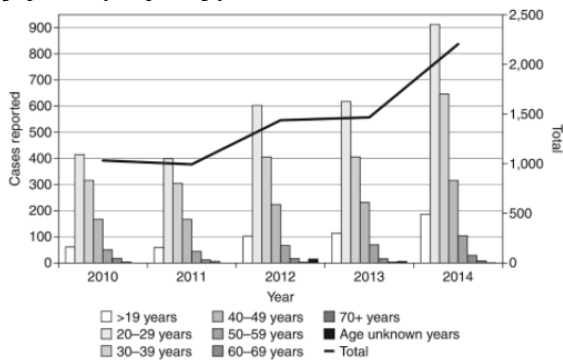
⁷ Przebieg sprawy zostanie omówiony w dalszej części tekstu.

⁸ Ustawa *Sutōkā Kisei Hō* (ustawa nr 102 z 2006 r.) <http://elaws.e-gov.go.jp>, dostęp: 30.06.2018 r., Pełna japońska nazwa ustawy: ストーカー行為等の規制等に関する法律 (ang. Law Regarding the Restriction of Stalking Behavior Law No. 81 of 2000.) Pełen tekst ustawy w języku japońskim dostępny jest na stronie internetowej japońskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Komunikacji pod adresem: <http://law.e-gov.go.jp/htmldata/H12/H12HO081.html>, dostęp: 30.06.2018 r. W poniższym artykule omawiana będzie właśnie ten akt prawny.; Zob. C.P.A. Jones, In the best interests of the Court: What american lawyers need to know about child custody and visitation in Japan, *Asian-Pacific Law & Policy Journal*; Vol. 8, Issue 2 (Spring 2007), s. 60, 225.; Por. E. Dalton, Women and Politics in Contemporary Japan, *ASAA Woman in Asia Series*, Routledge NY 2017 oraz E. Dalton, The LPD and Maintenance of Gender Inequality in Japan Politics, University of Wallongong 2011, s. 129.; Zob. *White Paper on Gender Equality 2004 "FY2003 Annual Report on the State of Formation of a Gender-Equal Society" and "Policies to be Implemented in FY2004 to Promote the Formation of a Gender-Equal Society" Outline*, Japanese Cabinet Office, czerwiec 2004, www.gender.go.jp, ss. 1-3, dostęp: 30.06.2018 r.

⁹ <http://elaws.e-gov.go.jp>.

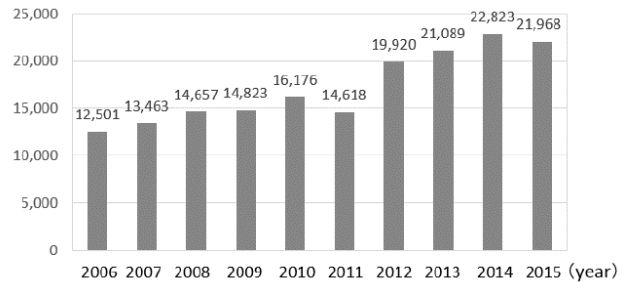
2015 (21 958). Liczby te pokazują, że permanentnie rośnie społeczna świadomość karalności tego przestępstwa, ale także zdecydowanego sprzeciwu kobiet wobec takiego rodzaju przemocy, która w szczególności ich dotyczy.

Wykres 1. Zgłoszenia popełnienia przestępstwa dot. uporczywego nękania zarejestrowane przez Białą japońską w policję latach 2010-2014¹⁰.

Wykres 2. Liczba zarejestrowanych zgłoszeń stalkingu w latach 2006- 2015 zawarte w

Księdze japońskiej Policji z 2016 r.¹¹

Proces legislacyjny Sutōkā Kisei Hō

Ustawa o przeciwdziałaniu uporczywemu nękananiu powstała dzięki podjęciu działań ustawodawczych przez członków japońskiej izby niższej parlamentu, którzy zaniepokojeni byli przypadkiem stalkera z miasta Okegawa w prefekturze Saitama¹². Sprawa morderstwa S. Ino z 1999 roku przyspieszyła wejście w życie ustawy Sutōkā Kisei Hō w listopadzie 2000 roku¹³.

CASE STUDY

Ofiara: *Shiori Ino*
 Sprawca: *Kazuhito Komatsu*
 Data: 26.10.1999 r.

¹⁰ M. Takashashi, Exploring interpersonal violence intimate partner violence issues in the Japanese legal and socio-cultural contexts, s. 103, [w:] *Interpersonal Violence: Differences and Connections*, pod red. Marita Husso, Tuija Virkki, Marianne Notko, Helena Hirvonen, Jari Eilola, Routledge NY 2017.

¹¹ Chapter 2 Ensuring Community Safety and Criminal Investigation, White Paper on Japanese Police 2016, Japanese National Police Agency, White paper of Japanese Police 2016, Japanese National Police Agency, http://www.npa.go.jp/hakusyo/h28/english/WHITE_PAPER_ON_POLICE_2016/P38-40_WHITE_PAPER_2016_38.pdf, dostęp: 30.06.2018 r.; Warto zapoznać się też z danymi z raportu z 2015 roku: White paper of japanese police 2015, https://www.npa.go.jp/hakusyo/h27/english/WHITE_PAPER_2015.pdf, dostęp: 30.06.2018 r.

¹² M. Obara-Minnitt, The two-sided triangle capital punishment policy decision-making - A framework for analysis, s. 25, [w:] *Japanese moratorium on the death penalty*, Institute of Asian Cultural Studies, International Christian University, Japan 2016.

¹³ Y. Wijers-Hasegawa, Kin of stalking victim seek justice, 12.06.2003, <https://web.archive.org/web/20080817053258/http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20030612a2.html>, dostęp: 30.06.2018 r.

Przebieg sprawy: Shiori Ino urodzona w 1978 r. została zamordowana 26 października 1999 r. w wieku 21 lat. Morderstwo to ujawniło znaczne zaniedbania w obowiązkach japońskiej policji w prefekturze Saitama i stało się asumptem do zmiany podejścia do przestępstwa jakim jest stalking w tym kraju. W styczniu 1999 r. Shiori Ino poznała Kazuhito Komatsu (26 lat), który prowadził wraz z bratem salon masażu. Sprawca nie przyznał się ofierze do rzeczywiście wykonywanej profesji, ale powiedział jej, że jest 23-letnim przedsiębiorcą zajmującym się nieruchomościami, metalami szlachetnymi oraz sprzedażą samochodów. Po kilku spotkaniach sprawca zaczął wręczać ofierze liczne wartościowe prezenty (m.in. marek Louis Vuitton lub Gucci). W pewnym momencie ofiara przestała je przyjmować i wtedy to Komatsu zaczął nękać ją telefonami dzwoniąc bezpośrednio na telefon domowy, chociaż ofiara podała mu wyłącznie swój numer telefonu komórkowego. Kiedy chciała zerwać z nim kontakt, groził jej aż w końcu zgodziła się na spotkanie. 24 marca ofiara przyznała się swojej przyjaźni, że obawia się o własne życie. 30 marca ponownie w wiadomości napisała, że chce zakończyć relację. Zmieniła zdanie, gdy zaczął grozić jej rodzinie, ponadto insynuował, że będzie znęcał się psychicznie nad jej młodszym bratem, który był uczniem szkoły podstawowej. W dniu 14 czerwca Ino spotkała się z Komatsu w kawiarni i jednoznacznie stwierdziła, że nie chce się z nigdy więcej spotkać. Tego samego dnia Komatsu z bratem Takeshim oraz ich przyjacielem przybyli do domu ofiary, gdzie grozili zarówno ofierze jak i jej rodzicom. Ofiara nagrała całe zajście i następnego dnia udała się z dowodem przestępstwa na policję w Saitama, jednakże policja stwierdziła, że nie są to wystarczające materiały dowodowe. Jeszcze tego samego dnia rodzina otrzymała serię cichych telefonów w tym kilka o treści żądania zwrotu prezentów otrzymanych przez ofiarę. Ponownie wraz z rodzicami ofiara udała się do tego samego posterunku policji 16 czerwca. Tam organy ścigania ponownie nie wszczęły postępowania. Rodzina zwróciła się do bezpłatnej placówki oferującej pomoc prawną. Jeszcze tego samego dnia Komatsu skontaktował się z ofiarą, żeby do niego wróciła i gdy dowiedział się, że była na policji zareagował gniewem. 21 czerwca ofiara odesłała wszystkie prezenty sprawcy za pomocą usługi kurierskiej. 22 czerwca brat sprawcy, Takeshi Komatsu zlecił Yoshifumi Kubota, 33-letniemu poprzedniemu właścicielowi salonu masażu braci, by ten zamordował ofiarę. Zleceniobiorca zgodził się za kwotę 20 milionów jenów zamordować ofiarę wraz z dwoma pomocnikami (Akira Kawakami oraz Yoshitaka Ito). 5 lipca Kazuhito Komatsu opuścił Okinawę w celu wypracowania sobie alibi. Przez cztery kolejne miesiące rodzina ofiary doświadczyła serii aktów przemocy psychicznej m.in. gróźb w postaci serii listów i plakatów nękających ofiarę i jej ojca. Pomimo kolejnej interwencji (w tym podjęcia postępowania dotyczącego zniesławienia) przez rodzinę na policji nie podjęto żadnego postępowania. W międzyczasie wynajęty morderca planował morderstwo ofiary na lokalnej stacji pociągów. 26 października 1999 r. ofiara pojechała rowerem na stację kolejowa Okegawa skąd miała udać się pociągiem na popołudniowe zajęcia w szkole. Jeden ze współników Kuboty, Yoshitaka Ito obserwował Ino i poinformował Kawakamiego, że ofiara znajduje się sama na stacji kolejowej. Kawakami podwiózł tam Kubota, który podszedł do ofiary, gdy ta zsiadała z roweru i dźgnął ją raz nożem, zaś gdy odwróciła się twarzą ku niemu to wówczas dźgnął ją ponownie nożem prosto w serce. Ofiara zmarła w szpitalu w Ageo¹⁴, zaś Kawakami popełnił samobójstwo¹⁵. Warto zaznaczyć, że Ino złożyła skargę na policjantów. W trakcie dochodzenia wyszło na jaw, że policja w Saitama próbowała sfałszować dokumenty, że ofiara przed zdarzeniem wniosła skargę przeciwko swojemu byłemu partnerowi, a tym samym zatuszować, że składała zawiadomienie w tej sprawie. Rodzice Ino złożyli pozew cywilny przeciwko funkcjonariuszom policji wykazując w nim rażące i zamierzone zaniedbania w ich obowiązkach i w związku z tym w 2003 r. sąd przyznał rodzinie 5,5 mln jenów. Stalking był wówczas przestępstwem w jednej z 47 prefektur Japonii¹⁶.

Przypadek Shiori Ino zwiększył świadomość społeczną dotyczącą zjawiska uporczywego nękania oraz zmusił członków rządu japońskiego do podjęcia kroków legislacyjnych w celu jego przeciwdziałania. Warto jednak podkreślić, że przez trzy lata

¹⁴ Murder of Shiori Ino, <https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Murder%20of%20Shiori%20Ino>, dostęp: 30.06.2018 r.

¹⁵ T. Otake, Is Japan waking up to the menace of stalking?, 10.08.2016, http://www.japantimes.co.jp/news/2016/09/10/national/social-issues/japan-waking-menace-stalking/#.WGvk_fnhC00, dostęp: 30.06.2018 r.

¹⁶ J. Fisher, Violent Male Stalkers in Japan: A Social Crisis, 07.03.2017 r., <http://jimfishertruecrime.blogspot.com/2012/12/dealing-with-stalkers-in-japan-murder.html>, dostęp: 30.06.2018 r.

przyglądano się japońskiemu prawu, ale nie podjęto jednak żadnych kroków, ponieważ rewizja prawa okazała się zbyt trudna z powodu niezorganizowania się ofiar i zwolenników wprowadzania zmian prawnych. Ponadto organy ścigania nie uznały wówczas stalkingu za poważny przypadek przemocy i nie potraktowano go priorytetowo¹⁷. W tym miejscu warto przywołać jeszcze jeden głośny przypadek z 2000 roku, który rzadko kiedy jest przypomniany jako jeden z tych, który wstrząsnął opinią publiczną i przyczynił się do przyspieszenia prac legislacyjnych. W 2000 r. 17-letnia Maki Otake zerwała ze swoim partnerem. W kwietniu tego roku po tygodniu obserwowania ofiary sprawca dźgnął ją 34 razy, gdy ta próbowała zaparkować rower pod szkołą. Ta sprawa zwróciła uwagę krajowych mediów i wywarła nacisk na polityków i organy ścigania, aby w końcu uznać stalking za poważne przestępstwo przeciwko kobietom. Sprawca został skazany, zaś kolejne pięć prefektur przyjęło ustawę antystalkingową¹⁸. Warto podkreślić, że dwa poprzednie przypadki znacząco przyczyniły się do ujrzenia przez ustawę światła dziennego, ale już wcześniej zwrócono uwagę na to przestępstwo. Takim przykładem może być sprawa aktora Ennosuke Ichikawy z 1998 r., który uzyskał zakaz zbliżania się w związku z niepożądanymi działaniami jego nadgorliwego fana – wówczas przestępstwo to po raz pierwszy zyskało zainteresowanie publiczne¹⁹.

Sutōkā Kōi Nado no Kisei Nado ni Kansuru Hōritsu (81/2000)

Zgodnie z art. 1 omawianego tutaj aktu prawnego jego dążeniem jest ustanowienie przepisów mających za zadanie karanie sprawców uporczywego nękania poprzez zdefiniowanie środków pomocy dla ofiar celem zapobieżenia ich krzywdzie fizycznej i psychicznej, ochronie ich wolności i czci oraz służące zapewnieniu spokoju i bezpieczeństwa obywateli²⁰.

Japoński czasownik *tsukimatou* (付き纏う) oznacza śledzenie kogoś, chodzenie za kimś, włączenie się za kimś²¹ i właśnie ten czasownik został użyty do tworzenia przepisów prawnych *Sutōkā Kōi Nado no Kisei Nado ni Kansuru Hōritsu*. Jest to termin zbiorczy

¹⁷ T. Endo, The revision of Japan's DV law and Anti-stalking Act, Social Inclusion Support Center, 02.03.2014, <https://www.slideshare.net/GOHFoundation/gobs-other-initiatives-to-combat-violence-against-women>, dostęp: 30.06.2018 r.

¹⁸ J. Fisher, Violent Male Stalkers in Japan: A Social Crisis, 07.03.2017 r., <http://jimfishertruecrime.blogspot.com/2012/12/dealing-with-stalkers-in-japan-murder.html>, dostęp: 30.06.2018 r.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Art. 1 ustawy Sutōkā Kisei Hō (ustawa nr 102 z 2006 r.) <http://elaws.e-gov.go.jp>, dostęp: 30.06.2018 r.

²¹ Słownik internetowy: www.tanoshiijapanese.com oraz www.japonski-pomocnik.pl. Dostęp: 30.06.2018 r.

czynów niedozwolonych, które stypizowano na mocy ustawy i stanowią one działania polegające na prześladowaniu związanym z romantycznym uczuciem (np. rozprawienie się z partnerem/osobą trzecią za nieodwzajemnione uczucie lub działania tego typu w związku z miłością) oraz czynności mające postać uporczywego nękania. Japońska ustawa o przeciwdziałaniu stalkingowi zakazuje powyżej wspomnianych czynów *tsukimatou*²².

Na mocy *Sutōkā Kisei Hō*, w drugiej części składowej artykułu drugiego tegoż aktu prawnego, wymienione zostały czyny *tsukimatou*, czyli niedozwolone czynności przyjmujące postać takich działań jak np.:

- śledzenie, zasadzki, podążanie za kimś do miejsc zamieszkania, pracy, szkoły i inne tego rodzaju miejsca, podglądanie, szpiegowanie ofiary w tych miejscach,
- monitorowanie zachowania ofiary, a także powiadamianie jej, że jest obserwowana,
- naleganie na zaaranżowanie spotkań,
- nieustępliwe głucho lub nieustanne telefony, rozmowy telefoniczne, wysyłanie wiadomości poprzez faks i pocztę elektroniczną,
- wtargnięcie do mieszkania, naruszenie miru domowego,
- wysyłanie ofierze części ciała zwierząt z dodatkowymi wiadomościami lub bez nich, w tym wysyłanie ofierze ekskrementów,
- rozpowszechnianie informacji na temat ofiary, które w sposób oczywisty naruszają jej dobra osobiste,
- umieszczanie w przestrzeni wirtualnej tekstów i zdjęć pornograficznych mających na celu zawstydzienie ofiary²³.

Stalking rozumiany jest zgodnie z japońską ustawą jako powtarzające się akty *tsukimatou*, które powodują, iż prześladowana osoba odczuwa, że zagrożona jest jej wolność i poczucie bezpieczeństwa. Działania te wywoływać mogą u ofiary uzasadnione okolicznościami poczucie lęku, niepokoju, uszczerbku na zdrowiu i w sposób oczywisty ograniczają wolność i bezpieczeństwa tej osoby. Aby przestępstwo było ścigane ofiara musi złożyć ustnie lub pisemnie zawiadomienie wraz z wnioskiem o udzielenie ostrzeżenia sprawcy przestępstwa na mocy *Sutōkā Kōi Nado no Kisei Nado ni Kansuru Hōritsu*. Zgodnie z procedurą opisaną w art. 4 i 5 tegoż aktu prawnego organy ścigania w pierwszym kroku ustnie bądź pisemnie wysyłają zawiadomienie mające na celu wydanie ostrzeżenia nakazującego, aby sprawca zaprzestał podejmowanych przez siebie działań, a następnie - jeśli ostrzeżenie zostało zignorowane - Komisja Bezpieczeństwa Publicznego może wydać zakaz zbliżania się do ofiary. Jeżeli z kolei wydany zakaz zbliżania się do ofiary został zignorowany sprawcy grozi kara pozbawienia wolności do górnej granicy roku i grzywna o maksymalnej wysokości 1 miliona jenów. W dalszej kolejności ofiara może złożyć kolejne zawiadomienie w przypadku powtarzającego się czynu co prowadzi do ścigania sprawcy na

²² Art. 2 ustawy *Sutōkā Kisei Hō*. (ustawa nr 102 z 2006 r.) <http://elaws.e-gov.go.jp>, dostęp: 30.06.2018 r.

²³ Art. 2 ustawy *Sutōkā Kisei Hō*.; T. Otake, Is Japan... op. cit.

drodze karnej. Sprawca czynu zabronionego może zostać skazany na karę pozbawienia wolności do górnej granicy sześciu miesięcy albo zapłacić karę grzywnę o wymiarze do 500 000 jenów²⁴.

Podsumowanie

Warto zaznaczyć, że wprowadzenie ustawy o przeciwdziałaniu stalkingowi oraz wcześniejsze akty prawne dążące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wobec kobiet w Japonii wciąż nie są kompleksowe. Z drugiej strony japońskie obywatelki nie mają silnej pozycji politycznej i potrzebny jest silny ruch zarówno polityczny jak i społeczno-prawny, który opracuje kompleksową reformę prawną tworzącą bazę przepisów przeciwdziałających przemocy wobec kobiet. Skuteczność ustawy *Sutōkā Kōi Nado no Kisei Nado ni Kansuru Hōritsu* pozostaje wciąż dyskusyjna. Dopiero w listopadzie 2000 roku, po reakcji na sprawy morderstw S. Ino i M. Otake, doprowadzono do ustanowienia stalkingu przestępstwem w całej Japonii. Warto podkreślić, że mimo, że nakazano funkcjonariuszom policji japońskiej traktować każde zawiadomienie poważnie²⁵ to jednak w wielu nie podejmują się oni wszczęcia postępowania, ponieważ uznają przedmiotowe sprawy za trywialne i personalne rozgrywki²⁶.

Biorąc pod uwagę wszystkie opisane powyżej przypadki autorka niniejszego artykułu wyraża głęboką nadzieję, że japońskie organy ścigania przestaną odmawiać ofiarom wszczynania postępowań w sprawie wyżej opisanego przestępstwa i w ten sposób wpłynie to na spadek liczby takich spraw w przyszłości, a także że opracowana zostanie skuteczna prawna procedura celem zwalczania tego rodzaju przemocy w szczególności wobec kobiet w Japonii.

²⁴ Art. 4 i 5 Sutōkā Kisei Hō.

²⁵ Information related to investigation and prosecution of gender-related killing of woman and girls, Permanent Mission of Japan, Government of Japan, https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/IEGM_GRK_BKK/Japan_reply_for_publication.pdf, dostęp: 30.06.2018 r.

²⁶ J. Fisher, Violent Male Stalkers in Japan: A Social Crisis, 07.03.2017, <http://jimfishertruecrime.blogspot.com/2012/12/dealing-with-stalkers-in-japan-murder.html>, dostęp: 30.06.2018 r.

Bibliografia:

- Banasik K., Stalking w austriackim prawie karnym, *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, nr 1 (10): 99–127 (2012).
- Chapter 2 Ensuring Community Safety and Criminal Investigation, White Paper on Japanese Police 2016, Japanese National Police Agency, http://www.npa.go.jp/hakusyo/h28/english/WHITE_PAPER_ON_POLICE_2016/P38-40_WHITE_PAPER_2016_38.pdf, dostęp: 30.06.2018 r.; Warto zapoznać się też z danymi z raportu z 2015 roku: White paper of japanese police 2015, https://www.npa.go.jp/hakusyo/h27/english/WHITE_PAPER_2015.pdf, dostęp: 30.06.2018 r.
- Endo T., The revision of Japan's DV law and Anti-stalking Act, Social Inclusion Support Center, 02.03.2014, <https://www.slideshare.net/GOHFoundation/gobs-other-initiatives-to-combat-violence-against-women>, dostęp: 30.06.2018 r.
- Fisher J., Violent Male Stalkers in Japan: A Social Crisis, 07.03.2017, <http://jimfishertruecrime.blogspot.com/2012/12/dealing-with-stalkers-in-japan-murder.html>, dostęp: 30.06.2018 r.
- Information related to investigation and prosecution of gender-related killing of woman and girls, Permanent Mission of Japan, Government of Japan, https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/IEGM_GRK_BKK/Japan_reply_for_publication.pdf, dostęp: 30.06.2018 r.
- Japan's stalking crisis, 12.12.2014, <http://www.aljazeera.com/programmes/101east/2014/12/japan-stalking-crisis-2014128103943425348.html>, dostęp: 12.06.2017 r.
- Jones C.P.A., In the best interests of the Court: What american lawyers need to know about child custody and visitation in Japan, *Asian-Pacific Law & Policy Journal*; Vol. 8, Issue 2 (Spring 2007)
- E. Dalton, *Women and Politics in Contemporary Japan*, ASAA Woman in Asia Series, Routledge NY 2017
- E. Dalton, *The LPD and Maintenance of Gender Inequality in Japan Politics*, University of Wallongong 2011.
- Murder of Shiori Ino, <https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Murder%20of%20Shiori%20Ino>, dostęp: 30.06.2018 r.
- Obara-Minnitt M., The two-sided triangle capital punishment policy decision-making - A framework for analysis, [w:] *Japanese moratorium on the death penalty*, Institute of Asian Cultural Studies, International Christian University, Japan 2016.
- Ota T., A new horizon of vicim support in Japan, s. 250 i n. [w:] *Support for Victims of Crime in Asia*, (red. Wing-Cheong Chan), Routledge NY 2008.
- Otake T., Is Japan waking up to the menace of stalking?, 10.08.2016, http://www.japantimes.co.jp/news/2016/09/10/national/social-issues/japan-waking-menace-stalking/#.WGvk_fnhC00, dostęp: 30.06.2018 r.
- Słownik internetowy: www.tanoshijapanese.com oraz www.japonski-pomocnik.pl. Dostęp: 30.06.2018 r.
- Stalking cases soar, 25.06.2013, <https://japantoday.com/category/features/kuchikomi/stalking-cases-soar>, dostęp: 12.06.2017 r.
- Stalking cases soar, 25.06.2013, <https://japantoday.com/category/features/kuchikomi/stalking-cases-soar>, dostęp: 12.06.2017 r.; White Paper on Gender Equality 2007 "FY2006 Annual Report on the State of Formation of a Gender-Equal Society" and "Policies to be Implemented in FY 2007 to Promote the Formation of a Gender-Equal Society" Outline, Japanese Cabinet Office, czerwiec 2007, www.gender.go.jp, s.35.
- Takashashi M., Exploring interpersonal violence intimate partner violence assues in the Japanese legal and socio-cultural contexts, s. 103, [w:] *Interpersonal Violence: Differences and Connections*, pod red. Marita Husso, Tuija Virkki, Marianne Notko, Helena Hirvonen, Jari Eilola, Routledge NY 2017.
- Ustawa Sutōkā Kisei Hō (ustawa nr 102 z 2006 r.) <http://elaws.e-gov.go.jp>, dostęp: 30.06.2018 r.
- White Paper on Gender Equality 2004 "FY2003 Annual Report on the State of Formation of a Gender-Equal Society" and "Policies to be Implemented in FY2004 to Promote the Formation of a Gender-Equal Society" Outline, Japanese Cabinet Office, czerwiec 2004, www.gender.go.jp, dostęp: 30.06.2018 r.
- White Paper on Gender Equality 2007 "FY2006 Annual Report on the State of Formation of a Gender-Equal Society" and "Policies to be Implemented in FY 2007 to Promote the Formation of a Gender-Equal Society" Outline, Japanese Cabinet Office, czerwiec 2007, www.gender.go.jp, dostęp: 30.06.2018 r.
- Wijers-Hasegawa Y., Kin of stalking victim seek justice, 12.06.2003, <https://web.archive.org/web/20080817053258/http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20030612a2.html>, dostęp: 30.06.2018 r.